

Vreme: 10.07.2026 06:00

Medij: rs.bloombergadria.com

Link: <https://rs.bloombergadria.com/ekonomija/evropa/108395/evropske-kvote-slamka-spasa-za-nemacke->

Autori: Nenad Radičević

Teme: Evropska komisija; HBIS Group Serbia Iron & Steel

Naslov: Evropske kvote za čelik slamka spasa za nemačke čeličane

10316

Odluka Evropske unije da od ovog meseca pooštri pravila o uvozu čelika, kako po pitanju kvota za bescarinski uvoz, tako i po pitanju carina, sudeći prema lobiranju evropske industrije čelika i najavama iz Brisela, nije kratkoročna mera već je osmišljen kao trajniji mehanizam, koji bi mogao krajem godine dodatno da bude pojačan.

Odluka Evropske unije da od ovog meseca pooštri pravila o uvozu čelika, kako po pitanju kvota za bescarinski uvoz, tako i po pitanju carina, sudeći prema lobiranju evropske industrije čelika i najavama iz Brisela, nije kratkoročna mera već je osmišljena kao trajniji mehanizam, koji bi krajem godine mogao dodatno da se pojača.

Iako u EU očekuju da će time uspeti da podstaknu povećanje proizvodnje evropskih čeličana i da ih zaštite od jeftinije konkurencije iz uvoza, prvenstveno iz Kine, Indije i Turske, uvedene mere pogodiće poprilično i čeličane u Srbiji, Severnoj Makedoniji i Bosni i Hercegovini, jer njihov izvoz dominantno odlazi u EU.

Iskorišćenost kapaciteta u čeličanama unutar EU trenutno je na niskih 67 odsto, tako da je primarni cilj Brisela da kroz ove mere podigne domaću proizvodnju na 80 odsto. Ukoliko domaća proizvodnja u EU nastavi da opada, kvote za specifične kategorije mogle bi da budu dodatno smanjene. Za to najviše lobiraju zvanični Berlin i nemačka industrija čelika, jer nove kvote i više carine doživljavaju se kao "slamka spasa" bez kojeg bi nemačka teška industrija izgubila bitku sa jeftinijim kineskim i turskim čelikom na svetskom tržištu.

Doduše, to što Nemačka posmatra čelik kao pitanje ekonomske bezbednosti i suvereniteta, ne znači da svi opravdavaju protekcionističke mere, budući da ima i onih koji strahuju da bi ovo moglo da dovede do rasta cena domaćeg čelika, što ne bi odgovaralo nemačkoj automobilske industriji, koja već grca u problemima.

Premda je EU treći najveći proizvođač čelika na svetu, ovaj sektor u EU, naročito u Nemačkoj, bori se sa visokim cenama energenata i krizama svojih ključnih kupaca, posebno u automobilske sektoru i građevinarstvu. Istovremeno, Brisel je primorao taj sektor da uloži milijarde evra u prelazak na klimatski prihvatljivije metode proizvodnje, dok na svetskom tržištu postoji višak proizvedenog čelika, uglavnom usmeren ka Evropi otkad je američki predsednik Donald Trump povećao američke carine na uvoz čelika.

Prema podacima Evropske komisije, globalna prekomerna proizvodnja čelika trenutno iznosi 620 miliona tona, a procenjuje se da će do 2027. godine taj višak porasti na 721 milion tona, pet puta više od godišnje potrošnje EU.

Prema strahovanju EU, visoki proizvodni troškovi, prekomerni globalni kapaciteti i jeftiniji čelik iz Azije mogli bi da čeličane u EU, koje direktno zapošljavaju oko 300.000 ljudi, prinudi na zatvaranje pogona i otpuštanje oko 100.000 zaposlenih.

Strah da će kineski čelik na evropskom tržištu dovesti evropske čeličane u bankrot najjači je u Nemačkoj, u kojoj je industrija čelika prošle godine ponovo potonula za 8,6 odsto u odnosu na prethodnu godinu, ostvarivši proizvodnja od 32,7 miliona tona čelika, što je najmanje od vrhunca svetske ekonomske krize 2009. godine.

Vreme: 10.07.2026 06:00

Medij: rs.bloombergadria.com

Link: <https://rs.bloombergadria.com/ekonomija/evropa/108395/evropske-kvote-slamka-spasa-za-nemacke->

Autori: Nenad Radičević

Teme: Evropska komisija; HBIS Group Serbia Iron & Steel

Naslov: Evropske kvote za čelik slamka spasa za nemačke čeličane

Četvrtu godinu zaredom proizvodnja je ostala ispod 40 miliona tona, to jest iskorišćenost kapaciteta je bila ispod kritične granice od 70 odsto, koju industrija smatra donjom granicom za održivost. Prema analizi Nemačkog udruženja proizvođača čelika, ovaj sektor je zaglavljen na recesijskim nivoima, pri čemu je potražnja za čelikom na nemačkom tržištu izuzetno slaba.

"Poklapa se više faktora: istorijski slaba potražnja, nesmanjen rast uvoza i međunarodno nekonkurentna cena energije", objašnjava šefica ovog udruženja Kerstin Maria Rippel koji su to strukturni pritisci ključni uzroci tegoba nemačke industrije čelika.

U proteklom periodu svaka treća tona čelika prodana u EU bila je iz uvoza, stoga nemačke čeličane lobiraju da se uvedene mere još pooštire. Nemci žele da se mere prošire tako da obuhvate sve proizvode od čelika, kao i robu koja intenzivno koristi čelik, ali i da se stopostotno primeni sertifikat "melt and pour" o zemlji u kojoj je čelik topljen i liven, kako bi se sprečilo izbegavanje carina jednostavnim prekrcavanjem ili minimalnom obradom u trećim zemljama.

"Ove mere su efikasan odgovor na masovni uvozni pritisak koji je industriju doveo do granice izdržljivosti", kaže Rippel. "Ključno je da se carinske kvote dodeljuju zemlji u kojoj je čelik zapravo proizveden."

Ove mere nemačka industrija traži i zbog skupe transformacije ka klimatskoj neutralnosti. Giganti poput kompanija Thyssenkrupp, Salzgitter i ArcelorMittal Germany investiraju milijarde evra u prelazak sa tradicionalnih visokih peći na elektrolučne peći na bazi zelenog vodonika. Kako tvrde u Duisburgu kao "srcu nemačke industrije čelika", bez radikalnih zaštitnih mera EU, ove investicije bi propale, jer ekološki čisti nemački čelik ne bi mogao cenovno da parira jeftinom "prljavom" čeliku iz uvoza.

Evropsko udruženje proizvođača čelika Eurofer očekuje da će nova trgovinska mera vratiti 15 miliona tona iskorišćenja kapaciteta u Evropu. Prema rečima generalnog direktora Eurofera Axel Eggerta, više od 30 miliona tona proizvodnje izgubljeno u proteklih sedam godina, a nove mere su samo prvi korak u rešavanju problema.

Prema novim merama, uvoz koji prelazi novo ograničenje od 18,3 miliona tona godišnje suočiće se sa carinom od 50 odsto, što je dvostruko više od prethodne stope.

Polovina nove kvote od 18,3 miliona tona rezervisana je za uvoz iz zemalja sa sporazumima o slobodnoj trgovini sa EU, poput Srbije, sa kojom je to regulisano u okviru Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Druga polovina je dostupna svim trećim zemljama na osnovu statusa najpovlašćenije nacije. Prema odluci o novim kvotama koju je analizirala Bloomberg Adria, Srbija je dobila kvote u nekoliko kategorija, ali nije precizno jasno kolika će biti njena ukupna godišnja kvota bescarinskog izvoza u EU.

Za toplo valjane limove i trake od nelegiranih i ostalih legiranih materijala, Srbija je dobila ukupnu kvotu od 258.094 tona, od kojih oko 114.470 zato što ima SSP sa EU, a preostalih oko 143.620 tona kao deo grupe trećih zemalja. Za proizvode od lima, nova ukupna kvota Srbije iznosi 60.844 tona.

Kada iskoristi svu ukupnu nacionalnu godišnju kvotu od 318.938 tona, Srbija ima pravo da konkuriše i za udeo u neraspoređenim kvotama u nekoliko kategorija proizvoda za zemlje sa postojećim ili budućim sporazumom o slobodnoj trgovini sa EU. Međutim, sve preostale kvote biće davane po principu "ko prvi dođe, prvi dobije".

Zasad je neizvesno koliko bi Srbija mogla da obezbedi ukupnu kvotu za povlašćeni izvoz čelika, ali se čini očiglednim da će on biti upola manji od prošlogodišnjeg izvoza u EU, koji je, prema podacima Eurofera, iznosio 721.977 tona, što je bilo tek oko 2,5 odsto ukupno uvezenog čelika iz trećih zemalja u EU u 2025. godini.

To su u mnogome razlikuje od tvrdnje Brisela da su za zemlje sa kojima ima sporazume o slobodnoj trgovini kvote smanjene za oko 33 odsto, a za ostale treće zemlje za 47 odsto. Za evidentnu razliku postoje očigledno tri razloga. Jedan je taj da je naveden prosek smanjenja za celu grupu zemalja, a ne smanjenje za svaku zemlju pojedinačno jer je nekima smanjeno više a nekima manje. Drugi je da su zemlje koje imaju sporazum o slobodnoj trgovini sa EU, zapravo oko pola kvote dobile po tom osnovu, a pola kao deo trećih zemalja. I treći i možda najuticajniji razlog je taj što je Evropska komisija kao referentan nivo sa kojeg se smanjuje uzela prosek uvoza u periodu od 2022. do 2024. godine, a taj prosek je za desetak procenata manji nego što je bio uvoz u 2025. godini.

Kapacitet čeličane HBIS u Smederevu bio je nešto više od 1,1 milion tona godišnje, a sada je na oko 50 odsto kapaciteta, a nove mere će svakako dodatno uticati na ovu železaru u vlasništvu kineske kompanije.

I dok je dosadašnji srpski izvoz čelika bio samo kap u moru u svetskim razmerama, pa i u razmerama EU, smanjenje ovog izvoza će se i te kako osetiti u srpskoj privredi, budući da je smederevska železara učestvovala sa oko jedan odsto u BDP-u Srbije.

Vreme: 10.07.2026 06:00

Medij: rs.bloombergadria.com

Link: <https://rs.bloombergadria.com/ekonomija/evropa/108395/evropske-kvote-slamka-spasa-za-nemacke->

Autori: Nenad Radičević

Teme: Evropska komisija; HBIS Group Serbia Iron & Steel

Naslov: Evropske kvote za čelik slamka spasa za nemačke čeličane

Briselska raspodela kvota je imala i politički element i, kako ističu, posebne situacije koje pogađaju određene zemlje. Neki su bili povlašćeniji, poput Ukrajine, kojoj su date povoljnije kvote nego drugim zemljama sa kojima postoji sporazum o slobodnoj trgovini.

Ukrajini je dodeljena ukupna kvota od oko 1,05 miliona tona, što je oko 77 odsto njenih prosečnih isporuka od 2022. do 2024. godine. To je u Briselu predstavljeno kao priznanje njenog statusa kandidata za pristupanje EU koji se suočava sa jedinstvenom bezbednosnom situacijom.

Nasuprot tome, u Kijevu proizvođači čelika ističu da "utvrđene količine kvota ne odgovaraju ni trenutnim potrebama ukrajinskih proizvođača niti cilju posleratnog oporavka ukrajinske industrije", čije čeličane 79 odsto svog ukupnog izvoza čelika šalju u EU.

Mnogi u Ukrajini su stekli utisak da će zemlji biti dodeljen poseban povlašćeni status, ali to se iz perspektive Kijeva nije dogodilo, budući da je ukrajinski izvoz čelika u EU 2025. godine bio više nego duplo veći od nove kvote.

Turska, koja je tradicionalno bila jedan od ključnih dobavljača čelika za EU, dobila je pojedinačno najveću kvotu od približno 2,86 miliona tona, što je 82 procenta njenih prosečnih isporuka od 2022. do 2024. godine, ali u odnosu na 4,73 miliona u 2025. godini to je tek 60 odsto.

SAD i Kina su među najvećim gubitnicima. Iako Kina i dalje dobija kvotu od nešto manje od 800.000 tona, to predstavlja samo 35,8 procenata njenih prethodnih obima isporuka. Za SAD, kvota je efikasno ukinuta, jer kvota od samo 509 tona iznosi samo 1,1 procenat njenog ranijeg izvoza u EU. Ipak, u Briselu ne očekuju odmazdu Vašingtona, budući da su i SAD uvele carinu od 50 odsto na uvoz evropskog čelika.

I dok se u Briselu nadaju da će ovim merama dati vetar u leđa domaćim čeličanama, deo nemačke industrije upozorava da bi stroža zaštita domaće proizvodnje mogla zapravo da poveća cenu čelika, što bi dodatno ugrozilo konkurentnost evropske automobilske i metaloprerađivačke industrije, koje ionako muku muče sa visokim cenama energenata i kineskom konkurencijom ojačanom državnim subvencijama i potcenjenom kineskom nacionalnom valutom.

Kriza u nemačkim čeličanama

Srbiji kvota prepolovljena

Ko dobija, a ko gubi

